

Tollszag

Papod, Kis-Papod körül valahol, de még Lókút és Bakonybél előtt, persze, ha sikerült jól betájékozódni, rezge buszolója már rég elveszelődött, inkább csak úgy vakon találtak oda: egy kis lecsiszolt dombon húsz nagy nyárfá képezte liget. Minden bizonnyal azért liget, kiránduló- vagy akár szent hely is, mert mind a húsz fa tele gyönggyel, fagyönggyel. Lopakodniuk kell majd, ugyanis informátoruk azt mondta volt, a közeli tanyáról három komondor szokott arrafele játszani. Nincs kizárva, valamikor a liget is a tanyához tartozott; valami ősközösség, nagycsalád működhetett ott, s a komondorok még mindig azt az egykori birtokhatárt őrzik. És ha a komondorok valamit őriznek, az őrizve van. Nemcsak a komondorok (akiknek most még kicsinyeik is vannak, tette hozzá informátoruk) veszélyesek, nemcsak azok állhatják el az ember útját, keríthetik be, szedhetik szét, hanem azok a hajléktalanok is, akik az állatokat etetik, azok is veszélyesek, tán még a komondoroknál is veszélyesebbek, azok is szétszedhetik, netán megnyúzhatják, élve eltemethetik az embert...

Lovak, birkák, kecskék szanaszét, itt-ott egy-egy számár, mert befuccsolt a gazdaság, minden befuccsolt, mondta informátoruk, majd még visszatért a gazdaságot vezető hajléktalanokhoz, akik, ezt külön kihangsúlyozta, a magukhoz hasonlókkal, ő úgy mondta, hasonszőrűekkel, más hajléktalanokkal, lumpenekkel szemben valóban könyörtelenek tudnak lenni, a kigyúrt őrző-védő gorillák kismiskák hozzájuk képest, úgy viselkednek, jóllehet ritkán maradnak egy-két hónapnál, legjobb esetben egy-két évnél tovább, mintha övék lenne a birtok, ahogyan már tulajdonképpen az övék is. Az övék, jóllehet birtok már nem volt, valami még volt, de az már nem birtok volt, hanem maga a csőd, jóllehet a csőd egy különös, valamiféleképpen idilli formája, pillanata...

Talán igaza van, gondolták, első pillantásra tényleg hasonlatosak, csak ők hárman, Jonathán, Vad Jócó és T. Orbán Olivér némileg választéko-

sabbak, afféle fürdővárosi lumpenek, az ún. infaustus különleges esetei, speciei, és hát ők azért nem szednék szét, nem nyúznának meg, földelnének el élve embert, noha tudom, sokféleképpen szétszedhető, sokféleképpen nyúzható meg, ásható el az emberfia mint olyan. Igen, ők azért némileg mások, tényleg nem vademberek, még Vad Jocó sem vadember, jóllehet ő a legvadabb a palicsfürdői lumpenek, infaustusok között, ilyenkor télen, advent közeledtén, lám, például gyönggyel foglalatoskodnak. Valóban, ha netán valaki felülről nézi, műholdról felvételezi avagy műholdas felvételeken követi őket, mert Szanitter Tibike tényleg műholdas felvételeken követi őket, úgy mozognak, mintha úsznának a tájban, nekik állandóan le kell győzniük, lévén, hogy állandóan tudatában vannak, állandó valós közeg számukra, le a csődöt, a csőd utáni semmit, akárha egy filozófiai kategóriában úsznának, úgy mozognak, akár a gyöngyhalászok. Gyöngyhalászok, mondta Regény Misu, a szárazon. A gyöngyöt, mert ők sosem is mondanak fagyöngyöt, árulják. A szabadkai kisállatpiacon. Mert ugye, árulhatnának akár ócskavasat, könyvet (halinakötésűt), netán faforgácsot is, vagy bedolgozhatnának a retro lemezbuzinak, de ők se ócskavasat, se könyvet (halinakötésűt), se faforgácsot nem árulnak, és a retro lemezbuzinak se dolgoznak be, nem gyűjtik neki a depóniára kihányt kis és nagy bakelitlemezeket, hanem gyöngyöt árulnak. És ez azért, be kell látni, más.

T. O. Olivért valójában még Berlinben igézte meg a fagyöngy opálbogyója. A fagyöngy szakasztott olyan, mondta, mint a flamingó szeme, illetve hát mint tanító nénijének a cipőgombja... Istenem, tette ilyenkor gyakran hozzá, amikor még opálgombok voltak a tanító nénik, magyartanárnők cipőjén! Istenem! Istenem! Szereznem kell egy olyan, a szemfelszedő-, illetve horgolótűre emlékeztető nyeles cipőgombolót, gondolta volt T. O. Olivér. És azzal szerelni le a fákról az opálgombokat, kigombolni az ég opálgombjait, az ég blúzát... Érdekes, több kisebb-nagyobb bolhapiacot látogat rendszeresen, gondolta, de még egyetlenegy cipőgombolóval sem találkozott. Görgős csörege meg szintén görgős réz mintavágóval, mindenféle nyeles szemfelszedő- és horgolótűvel, illetve gobelinvarró tűvel igen, de olyan békebeli cipőgombolóval még véletlenül sem, pedig már vagy fél évszázada vadászta... Jutka egy napon kis fagyöngy koszorút hozott a piacról, és az ajtójukra akasztotta, igen, az ő berlini lakásuk ajtaján, ott, a csodálatos, bumerángforma Stuttiban (mert a Stutti is éppen bumerángforma, mint a Palicsi-tó – és az semmiféleképpen sem lehet véletlen, írta T. O. Olivér, akinél akkor még nem indult be a geometrizálódás folyamata, akkor még nem kezdett mindent paralepipedonban látni, leképezni, akkor a csicsóka és a karfiol mellett, némileg igaz, már meghaladva azokat,

még mindig a formátlan bumeráng volt az alapforma), fagyöngykoszorú volt, ami Olivér egész napját át tudta sugározni alvó fényével. Igen, ez a pontos, írta volt berlini naplójában: alvó fény...

Meg azt is írta még, zseniális biológus barátja, a kitűnő író igazította meg el (minden ilyen dologban – lúdfű etc. – hozzá fordult), hogy a fagyöngy nem egy élősködő növény, hanem, kérdezte meglepve T. O. Olivér, hanem csupán egy félpazita... Másnap ő is kiment Jutkával a piacra, Jutka egy kis piacra járt, a Limerick nevű kávéházhoz közel, és összebarátkozott az árusokkal, gyöngyös kofákkal. Ott figyelt fel egy különös, tán a narkó felől érkező lumpen társaságra, akik olykor gyöngyöt szállítottak a kofáknak. Követte őket, megfigyelte, hogy éppen a Stutti egy misztikusan üresnek tűnő vasutas épületének zárt, dudvával benőtt udvarában tanyáznak, ott valami égve felejtett halvány égő alatt képezik ki éjszakánként a kis opálkoszorúkat, hogy aztán hajnalban majd elsőként liferálhassanak.

Kezdetben Vad Jocó sem ismerte a fagyöngyöt, ahogy ő mondta, közlebről. Szanittertől kérdezett felőle, akinek volt egy kertész (hortikultúrás) rokona. Az a rokon kertész mondta volt (noha ő maga már nem a szakmában dolgozott, a nemzetközi kamionfuvarozásba próbált befolyjni, igaz, egyetlen kamionnal, amit ő maga hajtott), hogy a fagyöngy nem más, mint fákra aggatott gyógyszer; minden bizonnyal arrafele aggat magára a természet, a Teremtő, gyógyszert, amerre az erdő, illetve a táj leginkább érelmeszesedett. És ez tényleg szép, Olivér vissza is üzent a hortikultúrás kamionsofőrnek, hogy az az érelmeszesedett táj igazán szép, ha festő lenne, biztosan megfestené. Jonathán viszont akkor még csak könyvekből ismerte a fagyöngyöt. Ahogy ő mondta, a fagyöngy özvegy virágait. Igen, először arról, hogy a főgyökér a kergén belül terül el, hogy aztán a fába eressze szívógyökerecskéit, könyvből értesült. Igaz, azt, hogy madárlépet főznek belőle, a szabadkai kisállatpiac gyöngylépárusaitól már előbb hallotta. És azt is ők, a gyöngylépárusok mondták, hogy aztán éppen a léprigó szórja szét a magjait ürülékével. Azt viszont már nem Jonathán olvasta, hanem Regény Misu, aki jó kapcsolatokat ápol a Hamvas-szekta egyik kiemelkedő gurujával (végső soron, mondta, a fagyöngy is egy hamvas bogó, egy hamvas gyöngy), hogy Rudolf Steiner, amikor a mikro- és makrokozmosz harmóniáját akarta kifejezni, mindig a fagyöngyöz folyamadott. Régen, magyarázta Misu, orvosságot főztek belőle, a sejtburjánzás, a nekrotikus tünetek megakadályozására, illetve Jonathán talán azért is jött, azért is csatlakozott T. O. Olivérékhez, netán neki is főznek belőle, mármint a druida-gyöngyből orvosságot epilepsziája ellen, mert azúr bazedovja egyfajta epilepsziával jár, valójában egy folyamatos, egy állandó epilepszia, amivel az orvosok mit sem tudnak kezdeni, legtöbbször megijednek és sikitva elszaladnak az örökké tárt, nagy azúr karbunkulusoktól... Gorotva

körösztyanya, mert volt egy rövid időszak, amikor még ő is gyöngyben utazott, pedig azt erősítette, hogy az áldatlanság orvossága, az anyaság őrzője, ergo, mondta Regény Misu – és ez egy igazán lényeges, ha nem a leglényegesebb mozzanat: az infaustusok, az áldatlanok, lévén, hogy az infaustusnak van egy ilyen jelentése is, még akkor is, ha T. O. Olivér a szó szoros értelmében a lépen fogta, a csúfalkodó szajkónak, a Garullus Infaustusnak köszönhetően jutott e névhez, meghatározáshoz, igen, a fagyöngy az áldatlanok egyetlen orvossága...

Aztán idővel lecsitult a gyöngy kutatás szenvedélye, le annál is inkább, mivel T. O. Olivér említett zseniális biológus barátja, a kitűnő író, azt is meg találta jegyezni volt kis, improvizált, ám majdhogynem teljesnek mondható előadásában, hogy Krisztus keresztfája egyesek szerint gyöngyös fa volt (T. O. Olivér ettől már első alkalommal is megrettent, lévén, hogy ő is gyöngyös fának nevezte tanyasi somolajfáit, ugyanis azon alusznak gyöngytyúkjai), és ismét csupán csak adventi koszorúban gondolkodtak. Ami pedig magát a gyöngyöt illeti, valódi igazgyöngyben utaztak, ha nem, akkor meg gyöngytyúkot tenyésztettek, mint T. O. Olivér a Járás Tenger melléknek (Primorje) nevezett részén. És itt a kör, világuk valahogy bezárult, ahogy Fanny mondta volt, tényleg gyönggyé, alvó fényű gyönggyé zárult.

Olivér most cselhez folyamodott. Előbb szépen bemegyünk arra a tanyára, bemelegszünk arra a bomlófélben lévő gazdaságra, mondta. Mindig is szerettem volna egy komondort, mondta. Majd hozzátette, egy stabil kutyát. Egy élő, monumentális, házőrző kutya-szobrot. Azt fogjuk mondani, vevők vagyunk. Távozva pedig majd megemléjtük nekik, hogy ott a ligetben, ha már erre fele keveredtünk, szednénk egy kis fagyöngyöt magunknak. Madarászok vagyunk, mondjuk majd. Lépet kell főznünk. Nemsokára érkeznek a süvöltők, a fenyőrigók.

Jonathán úgy keveredett ide, hogy a szabadkai papnevelde diákjaival járt épp Pannonhalmán. Egy rövidke ideig ugyanis ő is oda járt, a szabadkai papneveldebe (Paulinum), de valamiért eltanácsolták (Misu, aki szerette Jonathánt, de azt nem szerette, hogy T. O. Olivér tanítványául szegődött, hogy úgy viselkedik, akárha T. O. Olivér köpenyéből bújt volna elő, meg úgy, mintha azúrbazedovja, folyamatos azúrpilepsziája egyenesen T. O. Olivér azúrkutatásaiból következett volna, annak megtestesítése, eredményeinek bizonyítéka, valójában két kis paralel azúrbolt feltárlása volna, meg azt se, hogy újabban ő is írogat), Misu nyomozni próbált, miért is tanácsolták el Jonathánt a papneveldeből, amikor Jonathán egy szent gyermek, és arra a felismerésre jutott, legalábbis valami ilyesmiről beszélt Szanitter Tibikének, hogy éppen azért tanácsolták el, mert ott nem ked-

velik a szent gyermekeket, ott a hit kérges kezű kis munkásait, harcosait nevelik, a semmibe révedő szent gyermekekkel nem tudnak mit kezdeni, éppen elég van belőlük szanaszét a falakon, tele velük még a mellékoltárok is, éppen Jonathán belső fényétől, azúr bazedovjától, azúrepilepsziájától rettentek meg ott a papneveldeben is, éppen úgy, mint az orvosok különben.

Ahogy megérkezett Pannonhalmáról – Zircen volt a gyülekezés –, szokatlanul szótlan volt, majd Jocó nógatására, hogy mi a fenét csinált ott fenn, azt mondta, csak ennyit mondott, építkezési munkálatok folynak éppen, nem sokat látott, de a szívét azért sikerült megnéznie... Szívét!?, kapta fel fejét Vad Jocó, kinek a szívét nézted te meg?! Hogyan a fenében kell megnézni egy szívét?! Hát az Ottó szívét, mondta Jonathán. Ottó, miféle Ottó szívét nézted te meg?!, kérdezte Vad Jocó zavartan hebegve. Hát a Habsburg Ottó szívét... Ott őrzik fenn, tette hozzá. Vad Jocó semmit sem értett. Hogy került ide a szíve?!, kérdezte dünyögve. Ki vette ki neki? A szívét... Kár, hogy nem tudtam, tűnődött, hogy kivethető, mert akkor nem égettetem volna el a nagyapát. Illetve előbb kivettem volna a szívét. És csak azután égettetem volna el a csontjait... Nagy szíve volt Vad nagyapának, mondta Jocó. Nem lett volna egyszerű kicsupálni... Habsburg Ottónak is nagy volt, mondta Jonathán. Egy idős úriember állt mellettem, folytatta, aki egyszer csak odafordult a feleségéhez, és azt mondta, Széchenyi után a legnagyobb magyar politikus volt. Ki?, kérdezte Vad Jocó. Hát Habsburg Ottó, mondta Jonathán. Mire az úriember felesége azt válaszolta, igen, hiszen értünk tépte volt ki... Mit tépett volt ki értünk?, kérdezte Vad Jocó. A szívét, mondta Jonathán. És az az úriember még azt is tudni vélte, hogy éppen olyan a szíve, nem tudom, honnan szedte, de szépen hangzott, mindenki odafordult, mint egy hímszarvasnak, jöllehet az sincs kizárva, az a hímszarvas már nem is rá, Habsburg Ottóra vonatkozott, hanem valamelyik freskómaradvány motívumára... Amikor észrevette, hogy figyelem szavait, sőt hogy a szavai hatással vannak rám, elfordulva feleségétől nekem kezdett magyarázni. Azt mondta, mesélte Jonathán, hogy Habsburg Ottó ezzel a gesztusával újraértelmezte – segített nekünk újraértelmezni az ún. Habsburg-mítoszt, zárójelbe tette, nem is, feloldotta a betyár-labanc ellentétet, új horizontot rajzolt fel, sőt segített is nekünk erre az új horizontra feltornászni magunkat... Olivér csak akkor kezdett odafigyelni. Szép, mondta. Azt nem értette, kiről beszélnek, mit sem tudott a Habsburg Ottó szíve körüli bonyodalmakról, de erre, hogy valakinek éppen olyan a szíve, mint egy hímszarvasnak, hirtelen odafordult, ugyanis édesapja vadász volt, kisgyerekkorában nemegyszer tiblábolt a lelőtt, még rugdalózdó szarvasok körül, nemegyszer látta, hogyan nyúzzák meg, hogyan veszik, a szó szoros értelmében tépik ki a még forró szívét...

T. O. Olivér különben, amíg Jonathán Pannonhalmán nézelődött, Szajkó Istvánt, a festőt látogatta volt meg Lókúton. Kedvelte azt a halódó kis sváb falut, ahol Szajkó volt a király, szerette a festő házát, ahogyan a Bakony katedrálisokat idéző csöndjével aláereszkedik udvarába, kedvelte a műteremmé alakított szénapajtát (Balthus rossinière-i műterme is, szerette mesélni T. O. Olivér, egy hasonló svájci szénapajtaból lett átalakítva, Balthus rossinière-i műterme a világ legfontosabb műterme, majd fátyolos szemmel még hozzátette, nemcsak hogy jártunk ott, saját kezünkön vittük, emeltük be a küszöbön az agg mestert, a festészet agg királyát). Szajkó István minden képére odafestett, odapecsételt egy kis stilizált szajkómadarat. Egyszer a barátai megajándékozták valami régi ingaórával, amelynek alsó üvegszekrénykéjébe egy kitömött szajkómadarat helyeztek, komoly, drága ajándék volt, külön erre az alkalomra tömötték ki azt a szajkót, ám a dolog, az ún. ajándék nagyon megbotránkoztatta Szajkó Istvánt, amiből Olivér arra következtetett, róla írva mindig ezt próbálta érzékeltetni, hogy István azonosult a nevével, minden kis felületével a szajkómadár pírban égő hamuszínét és kék tollait, azúrkék evezőtollait mutatja, azokkal emelkedik minden képén felülnézetbe...

Vad Jocó pedig Veszprémben járt, úgy mondta, barackpálinkát vitt egyik kedélybeteg rokonának, lévén, hogy Veszprémben főleg csak szőlőpálinkát csinálnak. Bácska eszenciája pedig éppen hogy a barackpálinka, mondta, jóllehet a biztonság kedvéért vitt egy kis humorú bodzát is. Veszprémben egész bácskai kolónia él, az újabb kori balkáni háborúk, illetve a katonai behívók elől menekültek Bécsen, Szarajevón keresztül oda, igen, Veszprémet immár mint vajdasági várost is számon kellene tartani, de barackpálinkát még mindig nem főznek arrafele. Anélkül meg gyötri a honvágy a vajdaságiakat. Veszprémben két irodalmi folyóiratot is vajdasági gyerekek szerkesztenek, ami azért nem semmi, mert vannak irodalmak, ahol nincs is több két folyóiratnál... Jocó és Olivér Veszprémben találkoztak. Ahol meglátogatták az állatkertet. De a főbejáraton belépve szétváltak. Jocó az orrszarvúnál tette tiszteletét, ahogy ő mondta, a súlyos, ablak nélküli katedrális járta körül, imádkozott benne. Olivér pedig, mint évtizedek óta mindig, most is a flamingóház felé vette útját. Ott, az állatkertben merült fel az ötlet, elmennek, Zircről már nincs messze, leszüretelni azt a kis gyöngyös ligetet. Ha nem tévedek, éppen az egyik állatgondozó ismerősük (a borzokat gondozta, különben igen tehetséges festő és szobrász, azaz installátor is volt) informálta őket. Valójában ő volt az informátor.

Valami szekta jár oda, abba a ligetbe, mondta informátoruk, áldozatot mutatni (borzürüléket égetnek, azért tudja, mert ő szolgáltatja nekik az ürüléket), valamint agyagot enni (a borzürüléket nem eszik, csak égetik).

A komondorok elébük futottak. Az egyik szakállas hajléktalan értett a kutyák nyelvén. Egy omladozó, galambbal teli padlású tornácra vezette, s máris valami gyilkos lőrével kínálta őket. Később egy lány haladt át az udvaron. A hajléktalan követte tekintetével, majd megjegyezte, a futókacsákat gondozza. Csak a futókacsákat. Mert a gazdát már csak a futókacsák érdeklik. A lovakra, a mangalicákra rá se hederít, jóllehet egy éve még nagy szenvedéllyel keresztezte a mangalicát a vietnami malaccal, csak a futókacsák, hihetetlen, de már a szürkemarhák sem érdeklik, mondom, mondta, csak a futókacsák meg az egyik fehér számár... Félek, képes lesz a szürkemarhát számmal keresztezni, annyira el van keseredve, jegyezte meg az egyik félszemű hajléktalan, mert közben észrevétlen többen oda-szivárogtak köréjük. Azt mondják, mondta, itt nálunk van a legnagyobb és legszebb futókacsa-tenyészet egész Magyarországon. Ha nagyon akar-nánk, mondta a félszemű (aki, mint a szakállas megjegyezte, a rendszer-váltás előtt marxizmust tanított valamelyik pesti főiskolán, akkor persze még megvolt a szeme, azt később, már hajléktalan korszakában ütötte ki valaki), ő tudna szerezni számunkra egy pár futókacsát, féláron.

Előadták, mi járatban vannak, mármint hogy őket nem a futókacsák érdeklik, hanem a komondorkölykök. Igaz, most csak szemrevételezni jöttek őket, majd benéznek megint, ha itt lesz a gazda. És akkor megem-lítették nekik, hogy elfelé menet megszédnék a gyöngyöt. Hát, mondta a félszemű hajléktalan, tőle megszédhetik, az nem az ő gazdájához tartozik, azt egy szekta béreli valakitől, hogy milyen szekta, nem tudja, mondta, ál-lítólag szkítáknak mondják magukat, szóval a szekta fennhatósága alá tar-tozik, nincs papírjuk, de más nemigen teheti be abba a ligetbe a lábát, ám ő el tudja simítani a dolgot, egyedül ő, illetve a barátja, aki Tóth Tihamér nézeteit hirdetni érkezett ide (közben ő, a marxizmus egykori tanára is Tóth Tihamér tanításának hatása alá került, tette hozzá, csak úgy zárójel-ben, ahogy barátja, Tóth Tihamér nézeteinek hirdetője pedig észrevétlen marxista tüneteket kezd mutatni), de most nem tud kijönni, mert paradicsomot főz éppen, ugyanis őket kettőjüket megtűrik a szkíták, persze nem tudják, hogy egykor a marxizmus neves tanára volt, fél szemével inkább valami félig mitikus figurának, maguk közé tartozónak vélik, meg külön-ben is, majd aztán, ha távoztunk, odaengedi a kecskéket, szamarakat, hogy eltüntessék a nyomainkat, felszedjék, amit leverünk.

Megilletődve léptek be a ligetbe. Jocó ment fel a fára. Jonathán pedig szortírozta a zsákokba az anyagot. Olivér az egyik szélső fa tövébe hevere-dett. Megigézte a hely, igen, a szó szoros értelmében, a hely szelleme, úgy ringatózott benne, mint egy függőágyban. Amikor elkészültek, a többiek is melléje telepedtek. Mi lenne, ha itt maradnánk, szólalt meg nagy sokára

Vad Jocó, ha kivernék azt a szkíta szektát? Veri a fene, mondta T. O. Olivér. Noha, mondta, Jonathánnak, egykor, Berlinben ismertem egy Tóth Tihamér nevű volt szovjet katonatisztet; fényképezőgépet, kamerát árult a Stuttiban, a Charlottenburg megállóval szemben éppen, ha mesélnék róla, mert Tóth Tihamér édesapja Tóth Tihamér szűkebb köréhez tartozott volt, azért adta fiának a Tihamér nevet, talán elnyerhetném a bizalmukat, befogadnának. Mi lenne, ha itt, a ligetben építenék magunknak valami házikót?, kérdezte Jocó. Hirtelen elhallgattak, mert maga előtt terelve a kacsákat, feltűnt a lány. Lazán font, a kalácsot fonják így, szőke haja volt. Hápogva haladtak el a liget mellett. Látták, a lány elpirul. Jonathán azt mondta, tulajdonképpen ő is szívesen maradna. Segítkezhetne a futókacsák körül. Meg hát innen szinte látni Pannonhalmát. Mert valójában ez a liget is egy halom. És olykor felsétálnánk Pannonhalmára. Megnézni Habsburg Ottó szívét...

A lány, aki közben szégyenlősen közelebb araszolt nagy férfi gumicsizmáiban, szintén megjegyezte, hogy a Kossuth rádió tényleg bement, ő is hallotta, oda szállították volt fel Habsburg Ottó szívét... És látni?, kérdezte Jocó. Nem látni, ugyanis az altemplomban helyezték el, az oltárpadlóban, majd még egy márványlapot is rácsúsztattak vigyázva, így hallottam a rádióban, mondta a lány, közben egy fűz vesszővel vakarva meg a lábát a gumicsizmában. Nagyon viszketett már neki, mert ahogy megvakarta, megkönnyebbült, bájosan elmosolyodott. Igen, mondta Jonathán. Egy rózsaszín márványlapot csúsztattak a szívére. Am az a rózsaszín márvány akárha egy üveglap, egy rózsaszín lencse lenne. A csupasz szívére csúsztatták?, kérdezte Jocó. Igen, mondta a lány. És mi lett a testével?!, kérdezte Vad Jocó, akinek a nagyapja Ferenc József katonája volt, és ő maga is többször kereste a kapcsolatot az egyik szerb monarchista párt felé, gondolván, azok is Ferenc Józsefre esküsznek, de ahogy belépett az irodájukba, Gavrilo Princip fotójával találta szemben magát... A testét a család temetkezési helyén, az egyik kis bécsi kapucinus templomban temették el, mondta a lány, egy pillanatra sem véve le a szemét a futókacsákról. Kopogtatási ceremónia közepette, tette hozzá. Kopogtatási ceremónia?, kérdezte Jocó. Igen, mondta a lány, az valahogy úgy festett, legalábbis így magyarázta a rádió, araszolt még közelebb hozzájuk, hogy felsorolták a trónörökös címeit, kopogtattak, majd pedig a politikai címeit sorolták fel és ismét kopogtattak, de a szerzetesek mind a kétszer azt felelték belülről, a kriptából, hogy:

Nem ismerjük őt.

A három palicsi infaustusnak tátva maradt a szája, ugyanis a lány kopogtatás helyett minden alkalommal erősen a gumicsizmája szárára csapott a fűzfavesszővel. Sőt, másodszorra olyan nagyot csapott, annyira beleélt

magát a ceremónia ismertetésébe, hogy a lábára is jutott belőle, hirtelen egy vörös csík kezdett futni fel fehér combján, lévén, hogy igen rövidke, afféle kinőtt krepp szoknyácska volt rajta. Csak a harmadik kopogtatás után, miközben a lány most háromszor csapott nagy gumicsizmája szárára, nyitották ki a kaput, amikor is a Ki kér bebocsátást? kérdésre azt a választ kapták:

Ottó, egy halandó, bűnös ember...

Ezeknél a szavaknál T. O. Olivért elkapta valamiféle pánik, kiabálni kezdett, azt mondta, hagyják abba, mert sikít. (Arról nem beszélt, miért is állt olyan közel ahhoz, hogy felsikítson. Az történt ugyanis, hogy kedves magyartanárnőjének halála kapcsán, akinek fia nem jelentette halálát, hogy minél tovább élhessen nyugdíjával, miközben a magyartanárnő elrothadt, pontosabban kiszáradt, majdhogynem mumifikálódott volt, valaki, nevezetesen a magyartanárnő egyik szomszédja értekezett volt a magyartanárnője után szaglászó, nyomozó Olivérnek a balzsamozásról mint olyanról, többek között arról is, hogy a balzsamozandó egyén szívét leginkább kivették, egy külön edényben pecsételték le, s akkor azt is említette, később Olivér a Tolnai Lexikonban tényleg talált erre vonatkozó adatokat, hogy a Habsburgoknál is szokás volt ez, nem a balzsamozás, hanem a szív külön edényben való lepecsételése... Olivér még senkinek sem szólt, senkinek sem beszélt magyartanárnője haláláról.) Málházzák már fel magukat, kiáltotta, induljanak. Felmálházták magukat, és indultak. A lány és a kővé meredt pipiskedő futókacsák is kíváncsian követték tekintetükkel őket. Kevésen múltott, hogy azok is nem indultak el velük.

Öskün kellett találkozniuk egy emberrel, aki majd Bajáig viszi őket. Ott megalszanak Nemes Pistánál, a madárfestőnél. Félek már előre, mondta T. Olivér. Miért?, kérdezték. Mert majd ott is megpróbáltok maradni: ott maradni örökre, Baján, dűnnyögte. Mintha nem lenne különben is elég bajunk... Majd úgy tervezték, Nemes Pistával mennek tovább, akinek a hét elején Ó-Moravicán, a Novák művésztelepén lesz dolga.

Nemes István, aki Hódságon született, mint Jocó keresztanyja, már nem madarakat fest, mondta Olivér. Nem?, kérdezte Jonathán. Hát ha nem madarakat, nem hóbaglyokat, lévén, hogy ő a legismertebb festője a Kárpát-medencében a hóbaglyoknak, akkor mit? Angyalokat, mondta Olivér. Angyalokat? Igen. Ahogy tornáznak. Kik tornáznak?, kérdezte Vad Jocó. Az angyalok, a dobként kifeszített fluszpapíron, mert Nemes fordított vakrámára feszített fluszpapírra fest, amit, igaz, Palicsi P. H. Jenőke megkérdőjelezett, amikor jobban szemügyre vett egy Nemes-képtárgyat, szerinte ugyanis Nemes hanákra fest, hanákra és nem fluszpapírra, a dologból nem lett vita, ugyanis senki, se Olivér, se Regény Misu nem tudta, mi is az,

hogyan, talán maga Palicsi P. H. Jenőke sem, így hát csak bólogattak, Nemes hanákra fest, ismételték, valójában valami angyali dobokra, tette hozzá Palicsi P. H. Jenőke, azon tornáznak, szinte hallani dobbantásukat... Ha nem Nemes, akkor Szajkó István festi a madarakat Lókúton? Nem, Szajkó István csak egy kis szajkót pecsétel minden munkájára, de szabad kézzel is már úgy tudja stilizálni, hogy az ember pecsétnek véli, pecsételt szajkónak. De az ő szajkói, Szajkó István szajkói, pecsételt szajkói, nem csúfolkodó szajkók, se nem áldatlan Garullus Infaustusok, hanem valami külön kis okker lények, a szajkó mint olyan Szajkó István tónusvilágában rejtőzködik, legben alig észlelhetően ide-oda...

Öskün egy nagyon sovány, egybél fiatalember várta őket. Elment volna már, mondta, de nem volt, aki megtolja a kocsiját. Idős, ágyban fekvő, ő úgy mondta, heverésző, rokonát látogatta volt meg ott, Öskün, murcit vitt neki egy szép, kétliteres fonott demizsonban meg csicsókát, komoly csicsókatelepe van ugyanis, mondta, ha netán érdekelne benneteket... Miért kell megtoltni?, kérdezte Vad Jocó. Mert csak úgy gyűjt, mondta. Bepakolták a gyöngyös zsákokat. Meglepődve látták, a csomagtartóban még mindig maradt egy nagy garaboly csicsóka. Azt Bajára viszi, megboldogult édesapja szibériai bajtársának, aki, úgy mondta, a veséivel bajlódik... Majd megtolták a Wartburgot. És ők is beugráltak. Fentről elindulni könnyű volt, mondta. Honnan fentről?, kérdezte Jocó. Hát, mondta, Pannonhalmáról. Szeretek Pannonhalmára járni, mert ott, ha már felkapaszkodtam, visszafelé induláskor nem kell megtoltni a kocsimat. Beülök, mint egy úriember, és elindulok, alattam egész Magyarország, bármerre kanyarodhatok, akár Bécs felé is, de most csak Ösküig gurultam... A három infaustus összenézett. A fiú fényesre kopott zakója alatt két hosszú ujjú póló és két pulóver mutatkozott, valamint két sál vékony nyaka körül. Kicsit Regény Misura emlékeztette őket. Igaz, Misu a pólókon, pulóvereken felül még egy kis bekecsféleséget is visel. Fenn volt, koncerten. Silvestrov Csendes dalait hallgatta. Felvette. Itt van, mutatott a nyakában lógó kutyüre. Én is fenn voltam, mondta Jonathán. Hol?, kérdezte a sovány, egybél fiatalember. Hát fenn Pannonhalmán. A koncerten?, kérdezte a sovány fiatalember. Nem. Nem?, kérdezte. Nem, mondta Jonathán. A szívét mentem megnézni... Ja, igen, mondta a fiatalember. Én is megnéztem. Te is megnézted Habsburg Ottó szívét?, kérdezte csodálkozva Vad Jocó. Igen, mondta a sovány, egybél fiatalember, aki Olivér tapogatózó kérdésére már előbb azt válaszolta volt, hogy bakter Nyúlon, de magánúton zeneesztétikát tanul, két éve abszolválta. Megnézted te is?, kérdezte Jonathán. Meg, mondta a sovány fiatalember, hát a szakmámba vág tulajdonképpen... A három infaustus összenézett, nem értették, hogyan vághat Habsburg Ottó szí-

ve valakinek a szakmájába, különösen egy nyúli bakterébe, aki valójában csicsókatelepére meg a murcijára büszke?! Vad Jocó első pillanatban a vonatok által elgázolt emberek szívére gondolt, valami olyasmire, hogy ez az egybél csávó összeszedi a vonatok által elgázolt emberek szívét, és úgy valahogy vág a szakmájába... Chopin miatt, tette akkor hozzá. Chopin miatt?, kérdezte Jonathán. Igen, mondta az egybél fiatalember. Olivér nem szólt, noha ő mintha hallott volna valamit Chopin szívéről is. Hiszen többször is előfordult volt a Père Lachais-ben Chopin sírjánál. Azért, mert a barátja a Gambettán lakott, közel a Père Lachais-hez. Talán éppen ott, a síron üldögélve, mert más-más sírokon üldögéltek, mesélt valaki a szívéről. Mármint, hogy Chopin szíve nincs ott alattuk, csak a csontjai. Furcsa egy síron üldögélni, amelyben nincs ott a halott szíve... Meg hát különben is ismerte valamennyire Chopint. Gide, a Paludes írója, aki annyira fontos volt számára, mellesleg egy számottevő Chopin-interpretátor is volt... A zenetörténet itt, Chopin szívét illetően, még bizonytalan, mondta az egybél fiatalember, a nyúli bakter és csicsókatenyésztő. Képtelen kiszabadítani azt a szívet a mitikus ködből. Egyesek szerint Chopin halálos ágyán azt mondta volt nővérének, magyarázta könnyen, dallamosan véve a kanyarokat, Ludwika Jedrzejewiczowának, aki épp akkor érkezett a Place Vendôme-i házba, hogy vegyék ki szívemet, te pedig vidd haza Varsóba... Mire Ludwika Jedrzejewiczowa szeméből egy könnycsepp gördült alá, megérintette Chopin fehér kezét, az a kéz már hideg volt, jóllehet valami elektromosság még mindig megütötte Ludwika Jedrzejewiczowát. Arra gondolt, ez a kéz még holtában is játszani tudna... És azt mondta, igen, kivesszük és majd igyekezni fogok Varsóba szállítani. Ez 49-ben volt, 50-ben pedig Ludwika már haza is szállította. A szívet. Chopin szívét. Addig állítólag egy befőttesüvegben rejtegette bátyja szívét. Hogy milyen gyümölcsök között, azt nem tudni. A tudomány, a zenetörténet és a zeneesztétika még itt is meglehetősen bizonytalan. Szilva, ringlőszilva lehetett talán... De ki vette ki?, kérdezte Vad Jocó. Mit?, kérdezte a sovány, egybél fiatalember, a nyúli bakter és csicsókatenyésztő, az abszolvens zeneesztéta. A szívet, mondta Vad Jocó. És hogyan?, tette még hozzá. Erről sem találtam még adatot, mondta az egybél fiatalember, a nyúli bakter. Arról viszont már van némi adat, hogy a határon valami konyakosedényben csempészte át Lengyelországba, ahol aztán a Podwale utcai házában újra valami beföttet rakott rá. Aztán viszont lehetséges, hogy némi visszafogott ünnepség közepette valami kristályedénybe helyezték, és úgy vitték 1864-ben a Krakowskie Przedmieście sugárút mentén lévő Szent Kereszt székesegyházba, ahol végső helyére került. Egyes kutatók valami fából készült urnáról beszélnek, mások pedig azt állítják, hogy a székesegyház egyik

oszlopában helyezték el. Ez szép, mondta halkán Jonathán. Igen, mondta Olivér is, ez szép. Jocó viszont csak dűnnyögött. Az ilyen nagy pillérek közepében még puha a méz, mondta Olivér. Valahol azt olvastam, hogy a londoni Szent Pál-templom pilléreinak belsejében például még mindig lágy a mézhabarcs. Akkor, mondta Olivér, a varsói Szent Kereszt katedrális ama oszlopában is lágy még a mézhabarcs... Ergo, Chopin szívét a kristályedényből helyezték át a lágy mézhabarcsba. Ez még szebb. Ott nyugszik, mondta alig hallhatóan Jonathán. Azon, az ő szívéen áll Lengyelország. Az ő szíve tartja... Igen, mondta az egybél fiatalember, a csicsókatenyésztő nyúli bakter, a zeneesztétika abszolvense, noha e szív valójában még soká nem nyugodhatott. Ugyanis 1944 szeptemberében, a varsói felkelés idején, folytatta az egybél csicsókatenyésztő bakter, a zeneesztétika abszolvense, a németek a Szent Kereszt templomban megtalálták, ezek szerint akkor még nem volt az oszlopban, egy ideig különböző helyen rejtegették, valamiféleképpen tehát ismét sikerült visszaszerezniük a lengyeleknek, egy zongorába rejtve őrizték a Varsó melletti Milanówekben, majd csak 1945-ben került újra a székesegyházba, talán majd csak akkor helyezik az oszlopba, merítik ténylegesen lágy mézhabarcsba... Vad Jocó még nem hallott ilyen szöveget, befőtt ringló között lebegő, mézhabarcsba merített szív, meggy-más. Ez így, hogy közben egy zongorában is rejtegették, képzelj, hogyan is hangozhatott az a zongora, titkos kis koncerteket rendeztek, az előadó és a hallgatók is tudták, hogy Chopin szíve szól, istenem, mondta Jonathán, ez így még szebb... Ott nyugszik, mondta alig hallhatóan Olivér, a lágy mézhabarcsban. Azon, az ő szívéen áll Lengyelország. Mondom, az ő szíve tartja... Olivér Gide Chopin-jegyzeteire gondolt, arra, amit rögtönzéséről, bizonytalanságáról írt, arról, hogy az előadónak nem szabad azt a látszatot kelteni, mintha már előre tudná, mit fog mondani...

Ez Baja?, kérdezte Jocó. Igen, mondta az egybél nyúli bakter és csicsókatenyésztő, a zeneesztétika abszolvense. Nemes István már a ház előtt várta őket. Előbb kipakolták, biztos helyre, a pincelejáróba hordták a gyöngyös zsákokat. Majd István beinvitálta a sovány, egybél fiatalembert, a nyúli baktert is a házába. Nemes Istvánt is meghipnotizálta a fiú. Ő is egész életében bakter szeretett volna lenni, mondta. Hagyták, hadd nézgelődjön a tágas műteremszobában, a tömérdék kép között. Nézgelődött, majd megállapodott az egyik kis, angyalos képnél. Tiszta zene, mondta. Olivér felkapta a fejét. Ismét Gide Chopin-jegyzetei jutottak eszébe, ahol ő is tiszta zenéről beszél... És itt muszáj megállnom egy pillanatra. Ugyanis úgy érzem, hogy Gide szép kis Chopin-könyvének, ami most szinte kísértelen kezdte Olivért, Montesquieu-re vonatkozó sorai valamiféleképpen szorosan idetartoznak.

Természetrajzi megfigyeléseiben Montesquieu a fatörzsről szedett moha és fagyöngy keletkezésén töprengett, írja Gide. Nem hitt a „modern” elméleteiben, amelyek szerint ezek a növények is magról szaporodhatnak. Az elméleteknek igazuk lett Montesquieu-vel szemben, de most nem ez nyugtalanít. – Újraolvasva Montesquieu leírásait és megfigyeléseit, amelyekre támaszkodik, bármily hibás elméleteket vonhatott le belőlük, mégis csodálattal kellett látnom, hogy bizonyos mondatai – metaforikus értelemben – mennyire pontosan megmagyarázzák, miképpen születnek meg Chopin egyes zenei frázisai.

Montesquieu a növényi nedv lassú sűrűsödéséről beszél; ez fokozatosan megalvad, aztán áttetszővé lesz, és egész természetesen változik át olyan szárrá, amelyből majd új lombozat tör, új gyöngy villan elő... A 17. prelűd-ben például Chopin pontosan ugyanígy alakítja a dallamot. Amikor indulni készült, István a nyúli bakternek ajándékozta a képet. A flusz-, illetve hát hanákdobra festett kis képet, amelyen, mielőtt égi szertornájába kezdene, egy trikós angyal mutatja felénk fehér porba nyomott tenyerét. Az én gyerekkoromban még cinkweisszel dörzsölték be a tenyerüket a szertornászok, mondta Olivér. Nem látod, mondta Jócó boldogan, hogy végre ő is hozzá tudott szólni egy képhez, ez is cinkweisszel dörzsölte be a kezét, az angyalok úgy látszik, még mindig cinkweisszel dörzsölik be tornagyakorlat előtt a kezüket, mint a szertornászok Olivér gyerekkorában. Nézd, mondta Olivér Jonathánnak, a flusz-, illetve hát a hanák és a cinkweisz máris az angyal anyagtalan anyagává lett... Ez a fuvardíj, mondta Nemes István. A fiatalember boldogan szállt be a kocsiba. Majd gyorsan kiugrott. Gyerekek, toljatok már meg. Az infaustusok nekiveselkedtek a Wartburgnak. Ha errefele jársz, kiáltott utána Nemes István, ne kerülj el. Majd visszatértek Nemes István házába, a hóbaglyok és az anyagtalanul anyagszerű angyalok közé. Jonathán arra gondolt, elmeséli Nemes Istvánnak azt a híg mézshabarcsba süllyesztett szívet, csak nem tudta, hol kezdje el, mert nem kezdhetne egészen a futókacsáktól... Olivér pedig arra gondolt, hogy ez az egybél csicsókatenyésztő bakter most nem fog megállni egészen Varsóig. Jóllehet az sincs kizárva, a futókacsás lányt fogja felkeresni, lévén, hogy Jonathánnal sugdostak valamit a futókacsákról, a futókacsás lányról. De akkor Nemes István, mert közben tán Jonathán megemlítette, tulajdonképpen mi járatban volt fenn Pannonhalmán, különösmód, akárha gondolkodás nélkül, arról kezdett mesélni, hogy édesapját, IV. Károlyt az ún. budaörsi csata után ide hozták... Az infaustusoknak ismét tátva maradt a szájuk. Ide hozták? Igen, folytatta Nemes István, Tatán, Aszófőn és Tihanyon keresztül, ide Bajára, hogy aztán innen vigyék, Konstantinápolyon keresztül, a portugáliai Madeirába... Jonathán tényleg nem értette, mit

beszél Nemes István. Aki a maga kedves, halk lassúságával újakezdte. Egy angol hajó érkezett a sűrű ködben... Hova?, kérdezte Jonathán. Ide, Bajára, mondta Nemes István. Egy angol hajó? Ide, Bajára? Nem értették, hogyan tudott egészen eddig felkúszni egy angol hajó?! És éppen ide, ahová most ők is megérkeztek, jöllehet induláskor még úgy volt, Pestet érintve mennek haza... A véletlen úgy hozta, hogy az elmúlt években több helytörténnel megismerkedtem, sőt barátkoztam is velük, tette hozzá Nemes István, akik egész életükben ezt a Bajára érkező angol hajót kutatták. Különben minden bajai helytörténész kutatja azt az angol hajót, csak mind más-más oldalról... És rajtuk keresztül, leginkább megnyitókön meg hát kocsmákban olyan emberekkel is megismerkedtem, akik Habsburg Ottó pannonhalmi nevelőtanáraitól is sokat tudtak mesélni nekem. Lévén, hogy Zita királynő Pannonhalmáról hozatott tanárokat neki Madeirára, köztük egy horvát származású, Blazovich Jákó nevű papot meg egy nagyikikindai születésű szerzetesatyát, Weber Jácintot is. Ezeknek az atyáknak köszönhető Ottó nyelvtudása és történelmi helyismerete, mert ő ki tudta ismerni magát itt a népek e vakbelében, amely valójában nem is vakbél, hiszen, mondogatta volt, innen már Athén és Velence felé is bármikor elhajózhat... Aztán, folytatta Nemes István, főleg Franciaországban élt, ahogyan például Pavle herceg és családja is Franciaországban éltek kenyai száműzetésük után... Ne felejtétek, Ottó még az Anschluss előtt javasolta az osztrákoknak az alkotmányos monarchiához való visszatérést, amit Bécs elutasított... Páneurópa eszméjét Claudel, Valéry, Rilke is támogatta, meg Einstein is... Amikor Hitler mint trónörököszt Berlinbe kérte, Habsburg Ottó visszautasította... Te is láttad a szívét?, kérdezte álmétkodva Jocó. Még nem, de már az egyik helytörténnel megbeszéltük, a rekonstrukció befejezése után rögtön Pannonhalmára utazunk. Akkor Nemes István eltűnődött egy kicsit, majd hozzátette. Illetve hát, suttogta, lenne még egy mozzanat. Milyen mozzanat lenne még?, kérdezte Jocó, akit újra felvillanyoztak a monarchiás momentumok. Egy kacsás mozzanat, mondta Nemes István. Mire a palicsi infaustusok hirtelen összenéztek. Kacsás mozzanat?, kérdezte Jonathán, aki már sajnálta, hogy nem vett egy pár futókacsát a marxizmus félszemű tanárától. A nyúli baktértől éppen azt kérte volt indulása előtt titokban, szerezze meg neki a futókacsás lány elérhetőségét, majd hívni fogja a bakterház számán. Igen, mondta még halkabban, még lassabban és még átszellemültebben suttogva Nemes István, lévén, hogy találtam egy kacsás fotót Habsburg Ottóról. Egy kacsás fotót Habsburg Ottóról? Igen. Azonnal előkeresem, tudjátok, én minden hasonló szárnyas-tollas képet begyűjtök, tárolok. Nemes István az egyik padlón tornyosuló könyvrakás mellé térdelt. És valahonnan előhúzott egy fénymásolt fotót. Jonathán ke-

zébe adta, mert ő, mint Magyarország egyik legismertebb madárfestője (az egykori Jugoszlávia térségein és Itáliában például nem mint madárfestőt ismerik), megérezte Jonathánon a tollszagot.

A képen tényleg a kis Habsburg Ottót és testvéreit látni, ahogyan egy-egy kacsát, búbos jércét, kakast szorongatnak, különös, nézzétek csak meg, mintha ezekkel fordulnának szembe azzal, ami vár rájuk, szembe a történelemmel... Látjátok, szinte hallani a megriadt jószágok szívverését... És hallani – halljátok? – Habsburg Ottó szívverését is, ahogyan a jószág szívének ritmusához igazodik szépen... Nem értették. Az égvilágon semmit sem értettek továbbra sem. Azt legkevésbé értették, hogyan lehetséges az, hogy Nemes István megérezte rajtuk, legalábbis Jonathánon, a tollszagot. Szerencsére Vad Jocó akkor már elkezdte pakolni István kocsijába a gyöngyös zsákokat. Már a kocsinhoz ért, amikor az egyik zsákban mintha megmozdult volna valami. Vad Jocó, a legerősebb, legdurvább palicsi infaustus elejtette a zsákot. Nem tudta, Habsburg Ottó szíve mozdult-e meg, avagy az egyik futókacsa, amit az a gumicsizmás, mézhajú lány rejtett volt a gyöngy közé, Jonathánnak emlékül.

